

Щоденник одного студента

КУПИТИ

Щоденник одного студента — це яскравий спогад про студентські роки Філіпа Вішіча. У повоєнний Загреб приїхав молодий Фічо, вчорашній випускник сільської школи, щоб втілити свою мрію — вступити на факультет фізичної культури. Проте він навіть не уявляє, з якими недоліками тогочасної системи освіти йому доведеться зіткнутися.

Студентське життя, коли маєш зовсім мало грошей, спонукає до пошуків можливостей заробити. Тож Фічо вмикає увесь свій креатив. Як пройти на платний захід, якщо в кишені ані копійки, як здійснити омріяну поїздку в Будапешт, коли грошей — заледве на квиток, як вибити собі стипендію і не віддавати потім громаді гроші? Як розв'язувати проблеми з викладачами і заодно створювати собі нові? Пригоди Фічо змусять вас сміятися, іноді — сумувати, але щиро вболівати за винахідливого студента.

Присвяти

Гордані Тош — меценатці, завдяки якій я зміг почати навчання.

Андрію Іванчану — який взявся за мене, коли я був на дні.

Білі Трайковскі — колишній дружині — жінці, яка певний час так мене любила, що хотіла зі мною постаріти. Вона, неначе колія, спрямовувала мене, коли я гнав, як паротяг, руйнуючи все на своєму шляху.

Звонку Вішічу — батькові, який не вірив у свого сина, але ніколи його не стримував і не забороняв йому що-небудь робити. Батькові, який навчив боротися за себе і відповідати за свій вибір. Батькові, якого я любив і поважав без міри. Батькові, який насамперед був мені другом і якого більше немає.

Барі Вішіч — королеві-матері, яка зробила все, щоб дати синові освіту. Того дня, коли я приніс додому диплом, я повернув їй свій борг і подякував за те, що вона зробила все саме так, як і планувала. Мамо, дякую тобі за все, а найбільше — за терпіння й віру в мене.

Що я маю розповісти про себе та свій текст? Для чого я взагалі його написав і чому маю потребу цю розповідь опублікувати?

Коли я писав цю книжку, — ці сорок три оповідки, — мені вже виповнилося двадцять п'ять років, і я був одним із тих письменників, які за своє життя написали більше книжок, ніж прочитали. Ця книжка — мій внутрішній бунт, критика системи, протест проти середо-вища, з яким воюю досі. Щоправда, зараз мені легше боротися з вітряками, адже за сорок сім років я вже цього трохи та й навчився. А того давно минулого 2002 року, після закінчення універу, я мав йти на військову службу водолазом-диверсантом у Лорі й Спліті. Все було домовлено, бо найбільше за все я хотів стати водолазом. Проте, коли прийшла довгоочікувана повістка з армії і я її розгорнув, то остовпів — я мав стати артилеристом-розвідником у Крижевцях. Сказати, що я був збентежений, — це не сказати нічого... Але шляху назад не було. Тоді вирішив, що за час служби напишу книжку про свої студентські дні, свою боротьбу, успіхи та невдачі, про війну з вітряками. Перших декілька речень написав ще в армійському автобусі дорогою в Крижевці, а фінальні частини писалися перед виходом з цього ж автобуса пів року по тому, адже обов'язкова військова служба тоді тривала шість місяців. Тепер, через стільки років, я багато про що написав би по-іншому, бо зараз мені сорок сім, і я набрався різного досвіду: другий шлюб, двоє синів від першого шлюбу (Звоне і Гргур), донечка у другому (Мая) і пасербиця (Марта). Тож ми з дружиною Оленою маємо на двох четверо дітей. Я покинув спорт, кінезіологію і підводне плавання. Я тринадцять років працював викладачем фізичної культури — для цього я й отримував диплом, увесь шлях до якого описав у цій книзі, — але з 2013 року покинув роботу в школі. Тепер живу і займаюся зовсім іншим, життя моє написало нові сторінки, однак принцип залишився незмінним — я все ще бунтівник і революціонер, а все решта — нюанси.

Шлях до видання книги

«Щоденник одного студента» я написав 2002 року під час служби в армії. У ньому йдеться про студентське життя в Загребі з 1994 до 2000 року, про повоєнні 90-ті та про нас — студентів тієї доби. Загреб був тоді якимось інакшим містом, а студентське життя відрізнялося від буднів жителів повоєнної столиці.

У книжці немає нічого вигаданого, усі персонажі та події справжні, але в авторській інтерпретації та з особистою візією тих часів. Та коли книга потрапить до рук змальованих у ній героїв і вони згадають про наші спільні витівки й тусовки, буде цікаво довідатися, як вони пам'ятають ті часи та події.

«Щоденник одного студента» — моя спроба викласти на папері власні думки, ідеї та мій спосіб існування через діалог із читачем. По суті, ця книга — розмова з читачем і призначена вона не лише для студентів, а й для більш зрілого покоління, яке може згадати свої університетські дні.

Я написав книжку ще 2002 року й спробував її видати, однак марно. А тоді почалося інше життя: розлучення, перший, другий, третій переїзд в інше житло і... книга загубилася. Я вважав її втраченою аж до весни 2022 року, коли Гргур (на той час магістр кінезіології та студент філології у Загребі) почув від своєї мами, Більї, що його тато, Фічо, колись давно написав книгу про його кінезіологічний факультет (ще до того, як той отримав цю назву). Почалися пошуки, Гргур перевернув усе, але книги не знайшов. «Сконтактував з видавництвом VBZ, однак там відповіли, що, на жаль, рукописи 2002 року не береглися, такого давнього архіву в них немає. Він шукав на всіх серверах, починаючи з 2000 року, але все щезло, імейли змінилися, комп'ютери загубилися. Гргур обійшов усі адреси, де я мешкав, перетрусив усі сімейні архіви, календарі, папки, USB-флешки, однак марно — книга щезла.

Якось осіннього вечора 2022 року Гргур, який вже пів року інтенсивно шукав книжку, сидів з мамою в домі у Фужине, — ми з Більєю колись туди переїхали зі Загреба. Він знову почав говорити про книгу, аж раптом Білья

пригадала, що на горищі недавно бачила коробку, куди ще 2009 року поскидала мої речі, що залишилися після розлучення: вони ж бо були нікому не потрібні. Білья розповіла, що поклала туди стос якихось компакт-дисків. Того ж вечора Гргур обнишпорив горище і знайшов ту коробку, а в ній — CD-диск, на якому було написано «Книга». Опівночі, з диском у руці він зійшов униз, але тепер на заводі став технічний прогрес, бо ж зараз немає комп'ютерів зі зчитувачем компакт-дисків — ноутбук, iPad, iPhone не знають, що таке CD.

Наступного ранку Гргур взявся до пошуків потрібного комп'ютера: у мамі на роботі, у підвалі. Аж на складі старої електроніки він все-таки знайшов комп'ютер з приводом оптичних дисків. І ось на екрані з'явився оригінальний текст книги.

Вступ.

Слово невідомого студента

*Чудовому новому студентові,
який вступає в прекрасний новий світ*

Маю написати «Слово студента», але доречнішим мені видається «Голос, що волає в пустелі». Навіщо волати в пустелі? Про що волати в пустелі? Волати про порятунок. Волати про воду. Про що волає студент? Волає про краще майбутнє. Волає про знання. Якщо придивитися трохи ліпше, то вода та знання, взагалі-то, дуже подібні субстанції зі схожими характеристиками. Без води не можемо жити. Не можемо жити і без знань. Як нап'ємося води, то через деякий час знову відчуваємо спрагу. Як навчимося чогось, то через якийсь час починаємо шукати нових знань. І вода, і знання дорогі. У пустелі мало води. У життєвій пустелі, яка оточує і мучить нас, знань ще менше. В університеті знання мають особливо високу ціну. Тож будьмо реалістами, загляньмо у світ навчання і подивімося на нього очима того, хто пройшов у тому світі все, досяг усього і покинув його з дипломом у руках.

Universitas Studiorum Zagradiensis має понад триста тридцять три роки традицій і досвіду. В нашій культурі старшою є лише церква. А факультету фізичної культури, тепер факультету кінезіології, більше ніж 60 років. Так, тут є те, за чим ви прийшли, — за знаннями, а знання — це сила.

Я не буду багато філософствувати, хоч і маю до цього схильність, натомість хочу запропонувати формулу успіху. Вона дуже проста, як зрештою й усе велике в цьому світі. На жаль, я збагнув її лише вкінці шляху; з вами ж поділюся на початку: «Нічого ні від кого не очікуй, якщо ж отримаєш більше, ніж сподіваєшся, — це добре для тебе. Будеш задоволений, захоплений і зреалізований. Не сподівайся, що університет

дасть тобі багато, бо розчаруєшся. Не думай, що ти на найкращому факультеті, адже ти не вчився на інших, щоб судити. Не думай, що професори твого факультету найкращі у світі, тому що ти не знаєш інших. Не думай, що професори твого факультету найгірші у світі, бо бувають ще гірші. Не думай, що ти найкращий, бо завжди є хтось кращий. Що вище злетиш, то сильніше впадеш, а падіння болюче».

Це звучить дуже приземлено, пафосно, без краплі ідеалізму та віри. Повірте мені, у мене багато ідеалів і ще більше віри, але те, що кажу, — реальність, і що швидше ви її приймете, то краще.

Перший курс

Вступ до університету

Сьогодні 28 лютого 2002 року, і я сиджу в автобусі, що везе мене в Крижевці. Крижевці — красиве і мальовниче містечко, місто хорватських королів. Але не думаю, що воно мені дуже сподобається, адже автобус армійський, а я їду на військову службу. В автобусі — збуджена юрба хлопців, і їм, на відміну від мене, ось-ось вдарить у голову тестостерон.

Для друзів я — Фічо. Якщо мені не зраджує пам'ять, у вісімнадцять я потягом мчав до університету в Загребі. Гормони нуртували, я думав, що рівних мені нема, навіть попри дрижаки, які хапали так, що хитавиця у дорозі здавалася смішною... У ніч перед тим, як їхати вступати, я не міг й ока склепити.

Але гаразд, щоб зрозуміти, чому я вирішив написати книжку про своє навчання і чому відчував таку ейфорію в тому поїзді, нам потрібно повернутися трохи назад, до останніх днів у середній школі, точніше до дня її закінчення.

Історія почалася навесні 1994 року, коли я на «відмінно» закінчив середню школу в Джурджевці, великому селі в Подравині. Насправді Джурджевац — маленьке провінційне містечко за дванадцять кілометрів від мого рідного села Молве, яке я завжди вважав великим селом.

Молве — невеликий населений пункт у Подравині на півтори тисячі душ, що живуть лише із праці на землі та з того, що земля дає. Молве — мальовниче місце, розташоване за три кілометри від річки Драва, на рівнині, далеко від усього і посеред нічого. По суті, Молве справжнє село: чистокровне, подравське, занедбане, з давньою історією.

Якось після закінчення школи, за пивом з друзями-однокласниками в місцевому шинку, ми почали мудру розмову про те, що нас чекає далі. Я твердо вирішив, що буду вступати до університету, і то у ДІФ. ДІФ — це аббревіатура, яка нібито означає «Державний інститут фізичної культури»

або щось на кшталт то-го, а насправді — це факультет фізичної культури Загребського університету (не розумію, чому так багато назв для однієї установи).

Мій зріст — 184 см, вага — 76 кг, карі очі, коротка стрижка, цікава усмішка, в сраці я мав той м'яч, але мене страшенно тягне до індивідуальних екстремальних видів спорту — щоб адреналін зашкалював. Активностей, яких у Подравині величезний вибір. Людина, коли молода і зелена, може трохи захопитися, й іноді це добре. От і я знайшов себе в тому, від чого мене просто розірвало. Я займався підводним орієнтуванням — одним із видів спортивного пірнання (жахливо популярним). Загалом, був дуже далекий від топспорту, а про спортивний відпочинок навіть не чув.

Що ж, тепер, коли ми вже достатньо познайомилися, можемо перейти на «ти».

Знаєш, друже, із навчанням мені щось не щастило, і того літа я став жертвою божевільної ідеї якогось академіка провести вступні випробування восени. Так щоб усе літо гризти нігті й нервуватися, а в мамуні був чудовий привід мене гнітити і знуджувати книжками та навчанням для вступних іспитів. Друзьки заливали мені, що літо після закінчення школи — найдовше і найкраще літо в житті. Нісенітниця. Бач, коли вчишся, то кожне літо починається з початком літньої сесії, а закінчується наприкінці осінніх екзаменаційних термінів, тобто від початку червня і до кінця вересня, от і порахуй, скільки це днів.

Кошмари почалися одразу ж після «першої подачі», при реєстрації. На запитання як вступити до універу, я отримував дуже цікаві, ба, навіть дивні поради.

1. Фічо, це слід зробити так. Маєш довести, що ти у своєму виді спорту суперкрутий перець. Цей вид мав би бути олімпійським, але якщо ні, немає значення, важливо, щоб було підтвердження, що ти принаймні чемпіон світу в змаганнях юніорів до семи з половиною років. Важливо, щоб була печатка і підпис, січеш? У приймальній комісії відразу на тебе дивитимуться по-іншому.

Середній бал має бути супер-пупер, тільки п'ятірки. Якщо ж його немає, то треба вдавати, ніби є. Купи найбільшу коробку цукерок, яку лише знайдеш у «Краші» та шуруй до тітки в шкільну канцелярію.

З правильною дозою шарму та наполегливості тітка, зрештою, напише, що ти — найкращий старшокласник у північно-західній Хорватії, січеш?

2. Найпевніший спосіб потрапити до універу — заплатити якомусь професору на факультеті. Не тупи, тримай себе в руках, будь мужчиною. Витрусиш гаманця, сума залежить від марки машини, на якій він їздить цього року, і без нервів та іншої фігні тебе зарахують. Прийдеш до універу як шериф, на вступний іспит взагалі не з'являйся, ти ж купив місце в універі, і рівних тобі немає, шариш, чуваче? Ти не пітнієш, не думаєш, не нервуєшся, не чекаєш результатів вступного іспиту, не хворієш на виразку дванадцятипалої і життя прекрасне.

3. Добре було б піти на підготовчі курси перед вступом, вони є на кожному факультеті й на ДІФі теж. Приїжджаєш собі на розслабоні днів за п'ятнадцять до іспитів і записуєшся на програму підготовки майбутніх студентів. Можеш також найняти персональним репетитором до вступного іспиту якогось студента-старшокурсника, це не безплатно, але і не так дорого. Маленький недолік цієї схеми в тому, що немає гарантії, що тебе приймуть, але матимеш більше шансів вступити, стопудово матимеш.

4. Сиди вдома, роздобудь собі брошури, конспекти, книги та книженці для вступу та й товчи самостійно. Їй-богу, ти не дурний, вмієш же бігати, плавати і стрибати, та ж вступний іспит на ДІФ — не якась премудрість.

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ